

A MAGYAR KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA II. JAVASLATCSOMAGJA

Tisztelt Kormányzat!
Tisztelt Operatív Törzs!

Mint azt korábban is jeleztük, az új koronavírus gazdasági hatása megjelenik mind a keresleti, mind a kínálati oldalon. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (a továbbiakban: MKIK) szakmai álláspontja szerint a gazdaság működésének minimális fenntartásához, majd annak jelentős mértékű újraindításához a kínálati oldalon jelentkező válsághelyzet kezelése az elsődleges.

Korábbi álláspontunkat továbbra is fenntartjuk, miszerint a **mostani krízishelyzet nem összehasonlítható a 2008-as pénzügyi válsággal**, így annak kezelése is eltérő eszközrendszerrel igényel, amelyre vonatkozó **első körös és azonnali intézkedési javaslatainkat 2020. március 17-én a Kormányzat részére bocsátottunk.**

Fontosnak tartjuk ismételten kiemelni, hogy a jelen helyzet kezelésében a **kényszerszolidaritás** és az **aszimmetrikus tehermegosztás** elvét tartjuk mérvadónak – mindaddig amíg a gazdasági helyzet ezt úgy kívánja. Mindez egy **három szereplős modell együttes beavatkozását jelenti**, azaz az állami szerepvállalás dominanciája mellett a vállalkozásoknak (munkaadóknak) és a magánszemélyeknek (munkavállalóknak) is egyaránt ki kell vennie a részét a tehervállalásban.

Az MKIK álláspontja szerint az új koronavírus-járvány egy globális méretű humán-, fizikai- és gazdasági válság is egyben. Mindez magával vonja, hogy nem elegendő csupán a gazdasági válságkezelésre koncentrálni, sőt egyértelműen megállapítható, hogy rövid távon a humán, fizikai tényező elsőbbséget élvez. Az MKIK a kialakult helyzet komplexitását tekintve, **offenzív gazdaságpolitikai magatartásra tesz javaslatot.**

A fenti alapelvek figyelembe vételével az MKIK második „Kriziscsomagja” az alábbi azonnali intézkedések eszközölésére terjed ki:

1. Nemzeti Válságkezelési Alap felállítása
2. Munkahelymegtartás biztosítása és a kialakult munkanélküliség azonnali kezelése
3. Életképes hazai vállalkozói kör kiemelt támogatása
4. Szolidaritási, közjót biztosító intézkedések

Ezen négy ponthoz kapcsolódó részletes, ezidéig kidolgozott javaslatainkat jelen levélem mellékleteként csatolom.

A legfontosabb feladat jelen helyzetben a **munkahelymegtartás**. A mostani helyzetben messze nem csak a legegyszerűbb ágazatok (turizmus, vendéglátás, stb), hanem újak is leálltak. Első körben azok, amelyek szorosan kapcsolódtak az azonnal összeomlott ágazatokhoz. Ezt követően pedig azok is, amelyek a személyes érintkezések csökkentése miatt bevezetett korlátozások következményeként jelentős árbevétel zsugorodást szenvednek el. Ez a multiplikátor, begyűrűző hatás mára már szinte minden ágazatban, más-más mértékkel, de érezteti hatását.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy valamennyi kezdeményezésünk esetében a **támogatásokat csak kötelezettségvállalás mellett javasoljuk odaítélni** (úm. a vállalat hajlandó az értékláncát átalakítani, hajlandó termelési hatékonyságnövekedéssel járó erőfeszítéseket tenni, hajlandó a munkaerő olyan megtartására, aminek a terheiben a krízis ideje alatt osztozik az állammal).

Tájékoztatom továbbá, hogy az MKIK által felállított ágazati munkacsoportok összegyűjtötték az észrevételeket és javaslataikat, amelyeket hamarosan, szintén közvetlenül eljuttatunk valamennyi érintett a szakpolitikának!

Kiemelném továbbá, hogy a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara támogatásáról biztosítja a Kormányzatot a jelenlegi társadalmi és gazdasági válság megoldásában is.

Üdvözlettel:

dr. Parragh László

I. AZONNALI INTÉZKEDÉSEK

(2020. március – korlátozások végéig)

I./A. Munkahelymegtartás biztosítása és a kialakult munkanélküliség azonnali kezelése

- 1) Vissza nem térítendő állami támogatás bevezetése, ami a dolgozóktól levont járulékok be nem fizetése által valósulhat meg, az alábbi struktúrában: A munkáltató levon a munkavállalóktól legalább 15% SZJA-t, amely összeget a munkáltató támogatásként visszatarthatná. Természetesen eltérő arány is elképzelhető, pl. az egészségbiztosítási járulék – 7% - munkaadói járulék – 1,5% is visszatartható lehetne. Ha egy munkáltató minden járulékot levon a dolgozótól, akkor az 33,5%-ot jelent. Ugyanakkor megjegyezzük, hogy mindez megvalósítható lehet egy három szereplős modell alkalmazásával is, azaz az állam, a munkáltató és munkavállaló együttes részvételével. Meglátásunk szerint valamennyi érintettnek együttesen ki kell vennie a teherviselésben a részét.
- 2) Az állam kölcsönt nyújthatna a kifizetett bér arányában és ennek a visszafizetési határideje lehetne 2021 és/vagy 2022. Korábban volt már hasonló támogatás az adórendszeren keresztül biztosított ún. fejlesztési adóhitel, így a kölcsön folyósításának és visszafizetésének gyakorlatában már van tapasztalat. (Állami garancia mellett nyújtandó bértámogató kölcsön). Természetesen ebben az esetben is javasoljuk a differenciálás módszerének alkalmazását – a tömeges eladósodásból adódóan.
- 3) A szociális hozzájárulási adó időleges elengedése segítséget nyújtott az érintett ágazatoknak. Az eltérő adózási lehetőségek miatt azonban vannak, akik ebből a kedvezményből kiestek. A KIVA-t választó adóalanyok nem fizetnek Szociális hozzájárulási adót, hiszen a KIVA azt kiváltja. Javasoljuk egy negyedévre – hasonló időtartamra, mint a Szociális hozzájárulási adó esetében – a KIVA kulcs mérséklését 12%-ról 9%-ra ezekben az ágazatokban.
- 4) Adóelőleg fizetési kötelezettség felfüggesztése az éves adóknál (társasági adó, KIVA).
- 5) Igény esetén, lehetőséget kell biztosítani az éves adóbevallások (társasági adó, KIVA, Robin Hood adó, innováció járulék, helyi iparűzési adó) és az éves beszámoló beadási határidejének eltolása vészhelyzet végét követő 60. napig.
- 6) Szochó kedvezmény minden vállalkozásnak, munkavállalónként 50 ezer Ft-ig, de legfeljebb vállalkozásonként 12,5 millió Ft-ig, kizárólag tovább foglalkoztatottakra és nem a 04.01-je utáni új belépőkre. A fenti kedvezmény annyi szűkítéssel, hogy csak meghatározott ágazatokban és csak a fizikai munkavállalók után lehet igénybe venni.
- 7) A munkavállaló közvetlenül is támogatható, ha megállapodást köt a munkáltatóval, hogy kiveszi az időarányos szabadságát és azt követően a bérének meghatározott részének biztosítása mellett otthon marad. Pl. ez az arány lehetne 60%-os bér, amihez az állam 20% -os kiegészítést biztosít, a dolgozó 20%-os jövedelemcsökkenést visel el. Felmerülhet, hogy a támogatást „alanyi jogon” közvetlenül is kaphatnák a dolgozók a Magyar Államkincstártól. Mindez a költségvetésre kevesebb terhet ró, mint a „tisztán” munkanélküli ellátás. Rövid távon ez a leghatékonyabb módszer annak elérésére is, hogy az emberek otthon maradjanak, hosszabb távon pedig bizonyos rugalmassága lenne a pénzigényt tekintve és a helyzet javulásával fokozatosan szűnne meg.

- 8) A szürke, fekete gazdaságban működő munkavállalók jelenlegi látens munkanélküliségét lehetőségként is meg lehet ragadni, amennyiben ezek a területek célzott támogatást kapnak, akkor bizonyos határok között betemelhetővé válnak a „fehér” gazdaságba (pl. új közmunka programokba való áttérítés). Ezért tartjuk fontosnak a szürke-feketegazdasági alapokkal rendelkező vállalkozások „mentésére” irányuló intézkedéseket.

I./B. Életképes hazai vállalkozói kör kiemelt támogatása

1. Az állam lakossági beruházások elősegítésével is tudna keresletet generálni. Erre konkrét példa lehetne az „Otthon melege program”. Ha ezt újra indítanák, esetlegesen módosított tartalommal, kizárólagosan magyar termékek vonatkozásában az augusztusra, szeptemberre már tudna előre tervezhető keresletet élni.
2. Az iparágakat és a termelő vállalatokat nem egyformán érinti a válság, ezért a támogatásuk sem lehet egységes! Fel kell mérni melyik iparág és vállalat fog előreláthatóan növekedni és melyik nem, utóbbiaknál azt is figyelembe venni, hogy saját hibáján kívül, átmeneti nehézségekkel rendelkezik-e, amelyek a válság elmúltával nagyrészt megszűnnek, vagy inkább saját belső gyengeségeiből fakadnak a problémái. Ezek között is prioritást felállítani a GDP-hez, a foglalkoztatottsághoz, az exporthoz és az innovációhoz való hozzájárulásuk alapján. Szükséges áttekinteni, hogy az iparágak és vállalatok között melyek azok, amelyek képesek digitális transzformációt végrehajtani, s ehhez adni támogatást. Véleményünk szerint előnybe kell részesíteni a magyar közép és kisvállalatokat. Az innovációs húzóhatás segíteni fogja a piacon maradásukat. A céaldiagnózisban a kamarai hálózat aktívan részt tudni venni.
3. Megfontolásra javasoljuk bizonyos alvó, és egyéb tartósan veszteséges vállalkozások krízishelyzetben történő mellőzését, támogatási körből való kihagyásukat (pl. 3 év után, ha nincs árbevétele, veszteséges és tulajdonosi hitellel gazdálkodik, kényszertörölhető).
4. Javasoljuk – új formákban és nem a régi közraktározási, vagy ún „hidegkapacitási” formákban – a kapacitástartalékokkal való központi mobilizálhatóság visszaállítását, a készletező cégek támogatását.
5. A jelenlegi válságban azokat a kis- és középvállalatokat kell segíteni, amelyek évek óta jól prosperálnak, remélhetőleg kibírják ezt a sokkot is, mert van piacuk, rendelésállományuk. A hitelmoratórium a jelenlegi költségeiket átmenetileg csökkenti, de láthatólag az új hitelezés már befagyott, nem jutnak kellő likviditáshoz. Ezt a központi banki fix kamatozású hitelkonstrukció forgóeszközhitelekre való kibővítésével lehetne megoldani, amelyekre a hitelgarancia intézményeknek is élő termékük van.
6. A hitelgarancia intézmények segítségével a faktorálási lehetőségek (teljesített szállítások ellenértékének megelőlegezése) is növelni tudják a likviditást. Nagyon fontosak lennének jelenleg a kiskereskedelmi beszállítóknak (élelmiszerláncokhoz, drogériákhoz stb), de fontosak az egészségügyi, oktatásiügyi beszállítók számára is, mert a szokásos 30-45 nap helyett azonnal pénzükhöz jutnának. Minden nagybanknak van faktor üzletága jelentős informatikai háttérrel, a faktorkeretek gyorsan és így a bankok számára kockázatmentesen felállíthatók és a vállalatok számára azonnali likviditási lehetőséget ad.
7. A munkáltatók naprakész tájékoztatása létfontosságú – bármely megjelenő rendeletnek (fizetés nélküli szabadság, munkaidő csökkentés, járulékfizetés, adóelengedés, munkaidő csökkentés, pénztárgép szüneteltetés stb. témakörökben) jelentős adminisztratív hatása van (bérszámfejtés,

könyvelés, bevallás stb.). A kamarai hálózat képes a jelenlegi korlátozásokra vonatkozó protokollok megfogalmazása, és kommunikálására.

I./C. Szolidaritási, közjót biztosító intézkedések

1. Minden 2020 március 1. után lett munkanélküli kapjon egyszeri anyagi támogatást.
2. Minden nyugdíjas kapjon egyszeri (pl. 15 000 forint) meghatározott összegű utalványt, amit élelmiszerre, közüzemi számlákra vagy ICT számlára költethet.
3. Minden gyermekes család kapjon gyermekenként meghatározott összegű (pl. 10 000 forint) támogatást.
4. Minden egészségügyi és oktatásügyi érintett (pedagógus, orvosok, nővérek) kapjon plusz kompenzációt a kialakult helyzetben nyújtott teljesítményük elismeréseként.
5. Az országos szintű, szélessávú internetlefedettség ingyenessé tételét javasoljuk.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a **Nemzeti Válságkezelési Alap működésének jogszabályi környezetének kialakítását azonnal meg kell kezdeni, annak érdekében, hogy az 2021-től megkezdhesse működését.**

II. KÖZÉPTÁVÚ INTÉZKEDÉSEK

(2020. március-december)

II./A. Munkahelymegtartás biztosítása és a kialakult munkanélküliség azonnali kezelése

1. Egy új típusú közmunka-program bevezetésére is javaslatot teszünk. Pl: ahol állami beruházásokon dolgoznak. Ösztönözni szükséges, hogy a közjavak és egyéb a modernizációval kapcsolatos területeken keressenek munkát azok, akik elvesztik munkájukat. Ez egy másodlagos kihívás, amit a digitalizáció és a fejlődő technológiák igényelnek, szinte minden munkaterületre vonatkozóan, melynek megvalósítása együttesen fog jelentkezni.
2. Javasoljuk az álláskeresői támogatás időtartamának minimum 180 napra emelését, amihez feltételeket célszerű rendelni, ún. olyan szakmai képesítés (munkahelyi képzés is) megszerzése, amely olyan területekkel kapcsolatos, amely prioritást élvez a „kilábalásban”.
3. Ki kell dolgozni a fenntarthatósági kérdéskörök támogatási lehetőségét, az ehhez igénybevehető K+F+I pályázatok olyan alkalmazását, amely különös tekintettel reagál a jelenlegi gazdasági helyzetre. Megfontolandó az élelmiszeripari területek, valamint a feldolgozóipar valamilyen szempontú kiemelése. Mindemellett szükséges minden eszközt megtenni annak érdekében, hogy a KFI területen dolgozó szakembereket (egyetemi és üzleti szféra egyaránt) Magyarország képes legyen megtartani.
4. A magyar gazdaság az elmúlt években jelentős erőfeszítések árán előrelépést tudott elérni a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásában. Ez a válság miatt veszélybe kerülhet, mert az őket foglalkoztatókat is érinti a kereslet esetleges visszaesése és az alapanyag utánpótlás akadózása. Jelenleg a támogatásnak három szintje van: védett foglalkoztatók esetében a bértámogatás 100%; a nem védett foglalkoztatók esetében pályázat útján elnyert támogatás a bér 75%-a, és egyéb foglalkoztatás esetén nincs bértámogatás. Javasoljuk a nem védett foglalkoztatóknak pályázat útján juttatott 75 %-os bértámogatás 100%-os szintre emelését, az egyéb foglalkoztatás esetén 50%-os támogatás biztosítását 2020. szeptember 30-ig. Ez a megoldás segítséget nyújthat a munkaerő megtartásában, esetlegesen a bedolgozói rendszer fejlesztésében.

II./B. Életképes hazai vállalkozói kör kiemelt támogatása

1. Budapesti Értéktőzsde gondozásában egy ún. private placement platform (PPP) szolgáltatás (online portál) indítása, melynek egyik legfontosabb funkciója az lenne, hogy hazai KKV cégek kapcsolatba léphessenek és könnyen egymásra találhassanak elsősorban hazai pénzügyi befektetőkkel (intézményekkel és magánszemélyekkel). A portál alkalmas lehetne üzletkötésre, de minden funkció vagy szolgáltatás opcionális a cégek számára, a tőzsdei bevezetés kötöttsége nélkül. A befektetők jó befektetési célpontokat találhatnak, a KKV-k pedig alternatív forrásbevonásban, exitben gondolkodhatnak. Sok magántőke keresi a helyét, ugyanakkor a kisvállalati koncentráció a stabilitást segíti elő.

II./B. Szolidaritási, közjót biztosító intézkedések

1. A közjavakat előállító iparágakat, cégeket (úm. oktatás, egészségügy és a hozzájuk kapcsolódó KFI tevékenységek stb.) kiemelten kell kezelni, támogatni a jövőben is. Tekintettel arra, hogy a fenntartható gazdasági növekedési modellt a válság lefutását

követően új alapokra kell helyezni, amelyben mind az oktatás, mind az egészségügy kiemelt szerephez kell, hogy jusson.

	Munkahelymegtartás biztosítása és a kialakult munkanélküliség azonnali kezelése	Életképes hazai vállalkozói kör kiemelt támogatása	Szolidaritási, közjót szolgáló intézkedések
AZONNALI 2020. március- korlátozások végéig	I./A. 1-8. intézkedések	I./B. 1-7. intézkedések	I./C. 1-5. intézkedések
KÖZÉPTÁV 2020. március- december	II./A. 1-4. intézkedések	II./B. 1 intézkedése	II./C. 1 intézkedése
2021.	Nemzeti Válságkezelési Alap		

NEMZETI VÁLSÁGKEZELÉSI ALAP

- Elkülönített állami pénzalap törvényi úton történő létrehozása, amelynek célja az állam által meghatározott, természeti csapások (úm. korona vírus) okozta gazdasági károk enyhítését szolgáló kiemelt feladatok külső forrásokból (is) történő finanszírozása.
- **Cél:** a válság hatásainak enyhítése, kármentés, az ezzel összefüggő támogatások
- Működési garanciák beépítése: Szervezeti és Működési Szabályzat meghatározza a döntési szinteket és meghatározott összeg felett csak irányító testület dönthet
- **Felügyeletet gyakorló a Miniszterelnök által kijelölt kormánytag**
- Kormánynak és rajta keresztül az Országgyűlésnek köteles beszámolni, negyedéves rendszerességgel.
- Adatait, számviteli adatszolgáltatásait a Magyar Államkincstár beszámolási rendszerébe be kell csatolni, ami folyamatos adatszolgáltatást és ellenőrzési lehetőséget biztosít.
- **Irányító testületnek tagja:** a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara és a Kormány által kijelölt egyéb tagok.
- **Alapkezelő:** Magyar Államkincstár
- **Forrás:** 2000-4000 mrd Forint – fokozatos feltöltéssel, garanciákkal (igazgatása, irányítási rendszere kiépüléséhez kapcsolódóan, első ütemben mintegy 500 milliárd Ft-os költségvetési jutasként, még 2020-ban, s utána évente hasonló nagyságrendben, s ezzel párhuzamosan az egyéb források gyűjtésének megindítása. Fontos, hogy ne parkoljon állami pénz az alaponál, inkább a garancia a lényeg, hogy felülről nyitott „előirányzatként”, alapként tevékenységének gyors, de fokozatos bővülésével működhessen, folyamatos likviditással.
- **Az Alap forrásainak összetétele:**
 - hazai költségvetési forrás, az éves költségvetésekben meghatározott nagyságrendekben
 - állami vagyon hasznosításából származó jövedelmek (vagyonhozadék, értékesítés) átengedése beleértve a csődbe ment és állam által felvásárolt cégek állami tulajdonhányadának, vagy annak egy részének piacon történő értékesítéséből származó bevételeket is, (ebben a helyzetben a direkt állami agyonjuttatás nem jelent megoldást, az állami vagyon likviditása is kérdéses, nem is beszélve arról, hogy a vagyon kezelése más képességeket igényel)
 - az Alap általi közleplejártatú kötvény kibocsátás (MNB közreműködésével), hazai és nemzetközi kötvény kibocsátásból is származhatna
 - azon szektorok extra adóztatásán keresztül befolyó bevételek, akik bizonyíthatóan extra jövedelmekre tesznek szert a tárgyidőszakban, illetve a különböző adónemekből származó jövedelmek meghatározott részének, százalékának átengedése (például üzemanyagok, jövedéki termékek, alkoholos italok, egészségügyi termékadók esetében, de lehet a személyi jövedelemadóból is, - a jelenlegi egy százalék mintájára)
 - gazdálkodó szervezetek évi rendszeres befizetései, ez egy újabb adó, de a felhasználása kötött és a gazdaság működését tudja erősíteni.
 - az Alap számára visszatérülő tőke-támogatások, egyéb tőke jellegű bevételek..
 - legnagyobb profitú cégek idej egyszeri hozzájárulása, adományai
 - külföldi segélyek, támogatások,
 - magánszemélyek adomány jellegű egyszeri befizetései (minimum összeghatár meghatározásával)

- **Az Alap működése:**

- Az Alap fogadja az igényeket és teszi a gazdaság motorját képező kkv vállalkozásokat egy átmeneti „lélegeztetőgépre”.
- A beavatkozás két irányból történhet, egyrészt a cégek költségeinek mérséklésével, (szociális hozzájárulásiadó elengedése), másrészt fizetőképes kereslet generálásával.
- Mindez nem segély, pénzosztás jelleggel történne, hanem a piac támogatásával és annak ösztönzésével.
- Azon vállalkozások, akik számára az Alap létrejött, nekik kínálunk gyors, dobozos megoldással segítséget és köthetjük őket „lélegeztetőgépre” a válság felhőinek elvonulásának időszakáig ezzel a befektetési lehetőséggel.
- A válságot követő időszakban, amely vállalkozásban látunk potenciált és növekedési pályára tudjuk állítani, valamint tőzsdére mehet, számukra egy második körös befektetés során biztosítjuk a biztos növekedéshez szükséges további összeget.
- **Rövid távon hangsúlyosan a sokkok enyhítése** a termelési kapacitás és munkahely mentés.
- **Később, stratégiai táv:** a magasabb hozzáadott értéket termelő ágazatokat és vállalatokat, a termelékenység, innováción alapuló versenyképesség növelését kiemelten támogatnánk, illetve azokat a közjával kapcsolatos területeket, amelyek hiányára ez a válság rámutatott (egészségügy, oktatás, tudományos kutatás, infokommunikációs tb.)

- **Példák, gondolatok, lehetőségek a működés konkrét megoldásaira**

- Első körben dobozos termékként kínál befektetést (segítséget) a vállalkozás 5 éves összesített EBITDA értékének 10 – (maximum) 20 százalékáért, amit piaci kamatozású tagi kölcsönként folyósít. (Ez lehetne átválthatókötvény, amit az állam jogosult, visszafizetés elmaradása esetén kénytelen részvénnnyé átalakítani). 5 éven belül a tagi hitelt visszafizetheti és a tulajdonos kedvezményes, 8 százalékos haszonkulccsal kivásárolhatja a cégből az NVA tulajdonrészét. Így a vállalkozás a nehéz időkben megmenekül, a derűsebb idők profitjából pedig részesedni tud. Ha átváltható kötvény formájában valósul meg, akkor az államnak legyen döntési lehetősége, hogy kötvény és kamatot kap, illetve a kötvény névértékét visszafizetik, vagy átváltja részvénnnyé és élvezzi annak előnyeit.
- A befektetések során az NVA nem csak befektet, hanem 5 éves időtartamban követi végig a portfóliójába kerülő vállalkozások életét
- Az NVA egy olyan megoldás, amire sem a tankönyvekben, sem a történelemben eddig példa nem volt. Az állam, mint pénzosztó, hitelező entitás vette ki a részét a válsághelyzetek megoldásában, azonban piaci befektetéseket belföldi piacon nem eszközölt válságkezelés közben profitorientáltan. Mindez tekinthető akár a segély közmunkává alakításának is a gazdaságban, hiszen nem féktelen pénzszerzésbe kezd az állam, hanem menti a menthetőt és igyekszik fenntartható módon költeni az adófizetők pénzét.

- **Az Alap működésének prioritásai:**

- Az általános gazdasági lelassulást és recessziót követően exportképes kkv szektorban tevékenykedő vállalkozások kaphatnak befektetést piacszerzés és piacépítés céljára
- Hazai, belső piacra termelő, vagy belső piacon jelenlévő kkv vállalkozások, akik a kiemelten veszélyeztetett területeken tevékenykednek

- Olyan kkv vállalkozások, akik kiemelten nagy munkavállalói számmal rendelkeznek szektorálisan
- **Az igények értékelési szempontrendszerére példák, „pontrendszer”:**
 - Munkavállalók száma
 - Szektor veszélyeztetettsége
 - Szektorális piaci lefedettség és részesedés
 - Tőkeigény
 - stb.